

Brusel 17. března 2016
(OR. en)

7195/16

IND 55
COMER 28
STIS 2
WTO 64
COMPET 132
EMPL 101
ENER 90
ENV 171

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	17. března 2016
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2016) 155 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE Ocelářství – Jak v Evropě uchránit udržitelná pracovní místa a růst

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2016) 155 final.

Příloha: COM(2016) 155 final

V Bruselu dne 16.3.2016
COM(2016) 155 final

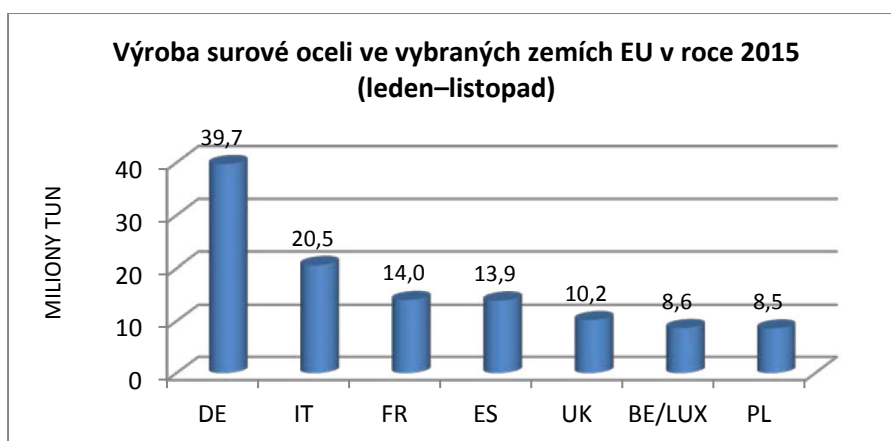
**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ,
EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU
REGIONŮ A EVROPSKÉ INVESTIČNÍ BANCE**

Ocelářství – Jak v Evropě uchránit udržitelná pracovní místa a růst

1. EVROPSKÝ OCELÁŘSKÝ PRŮMYSL A JEHO HLAVNÍ ÚKOLY

Silná průmyslová základna má zásadní význam pro hospodářský růst Evropy, zachování udržitelných pracovních míst a naši konkurenceschopnost na světových trzích.

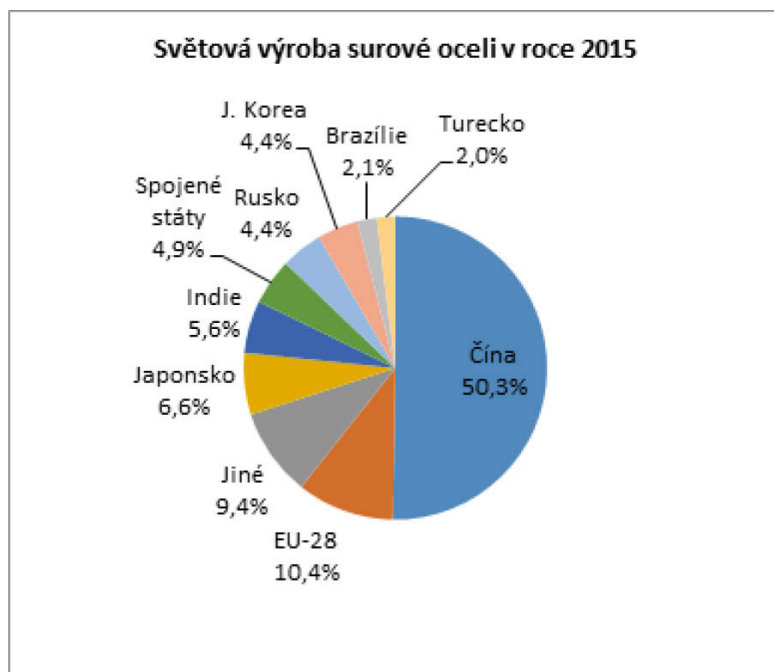
Základem hodnotových řetězců v řadě průmyslových odvětví je silné ocelářství. V Evropě dosahuje toto odvětví ročního obrátu¹ ve výši 166 miliard EUR a z HDP EU na něj připadá 1,3 %. V roce 2015 generovalo 328 000 přímých pracovních míst a ještě více pracovních příležitostí v navazujících odvětvích. Pro evropské ocelářství jsou charakteristické moderní, energeticky a uhlíkově účinné závody, jejichž výrobky mají díky vynikající síti výzkumných a vývojových pracovišť vysokou přidanou hodnotu nebo vykrývají úzké segmenty na světovém trhu. Evropská unie je po Číně druhým největším výrobcem oceli, ročně vyrábí v průměru 170 milionů tun surové oceli. Evropské ocelářství si ve světě drží první příčku v segmentu technologicky vysoce specializovaných výrobků.

Navzdory svému silnému potenciálu si Evropa ve svém konkurenčním postavení na světovém trhu s ocelí v několika posledních letech pohoršila. Celosvětová poptávka zůstávala po odeznění hospodářské a finanční krize silná, nicméně od roku 2014 se do celosvětové poptávky po oceli nepříznivě promítalo hospodářské zpomalení v Číně a dalších rozvíjejících se ekonomikách. Navíc dramaticky vzrostl objem volných výrobních kapacit v některých třetích zemích, zejména v Číně. Pouze v této zemi se nadměrná kapacita odhaduje na zhruba 350 milionů tun², tedy téměř dvojnásobek roční produkce Unie.

¹ Údaj za rok 2014.

² Rozdíl mezi údaji OECD (2015) o kapacitě a skutečným objemem výroby oceli (World Steel Association, 2015).

Nadvýroba oceli způsobila nedávný dramatický nárůst vývozu, destabilizovala světové trhy s ocelí a ceny této komodity ve světovém měřítku stlačila. Do EU v posledních třech letech prudce vzrostl dovoz oceli z Číny. Tržní ceny některých výrobků z oceli se v důsledku prudkého růstu objemu propadly až o 40 %. Některé třetí země zareagovaly zavedením omezení obchodu a dalších forem obchodních překážek. Nadměrná kapacita navíc spustila bezprecedentní vlnu nekalých obchodních praktik, které narušují rovnost podmínek ve světovém měřítku. Tyto obchodní praktiky by zátěž plynoucí z nadměrné globální kapacity neúměrně přesouvaly na evropské výrobce a jejich zaměstnance. Jen v roce 2015 a počátkem roku 2016 musela Komise proti zmíněným praktikám v obchodu s ocelí zahájit deset nových šetření.

Tyto okolnosti komplikují řadu dalších dlouhodobých problémů, které si žádají energickou odpověď na evropské úrovni, jež by ocelářskému průmyslu pomohla se přizpůsobit, inovovat a využít svůj potenciál v podobě kvality, špičkových technologií a vysoce kvalifikované pracovní síly. Komplexní odpověď musí přijít od průmyslu, členských států i orgánů EU.

2. TVÁŘÍ V TVÁŘ VÝZVÁM

V reakci na uvedený vývoj je nutno přijmout krátkodobá i dlouhodobá opatření. Jisté kroky již byly podniknuty, avšak k tomu, abychom na jednotlivé výzvy zareagovali adekvátně a s větší naléhavostí, je nutno vyvinout trvalé a intenzivnější společné úsilí. Máme-li zmírnit tlaky, jimž ocelářství čelí, a podpořit jeho modernizaci, musíme co nejlépe využít všech nástrojů, jež máme na evropské i vnitrostátní úrovni k dispozici.

Situaci ocelářského průmyslu v Evropě věnuje Komise prvořadou pozornost. Z tohoto důvodu uspořádala v únoru 2016 konferenci na vysoké úrovni, která se věnovala energeticky náročným odvětvím a měla zhodnotit aktuálně přijímaná opatření, včetně naplňování akčního

plánu pro ocelářství z roku 2013³. V listopadu 2015 a únoru 2016 byla tato problematika projednána s Radou pro konkurenceschopnost a v prosinci 2015 též s Evropským parlamentem v souvislosti s jeho usnesením pod názvem „Rozvoj udržitelného evropského průmyslu základních kovů“⁴. Fórum pro diskusi mezi všemi relevantními zúčastněnými stranami nabízí skupina na vysoké úrovni pro energeticky náročná průmyslová odvětví.

Komise realizuje a zintenzivňuje opatření, která jsou zásadní k tomu, aby se ocelářství dostalo bezprostřední úlevy a aby v něm byly znovunastoleny rovné podmínky. Společné úsilí však musí jít ještě dál. Krátkodobá opatření sama o sobě nevystačí k tomu, aby byla konkurenceschopnost a udržitelnost energeticky náročných odvětví, k nimž ocelářství patří, zaručena dlouhodobě. Budoucnost těchto odvětví závisí na jejich schopnosti modernizovat a zavádět inovace. Dosavadní úsilí se ocelářství EU vyplatilo v podobě větší dynamiky, inovativnosti a silnější orientace na zákazníka. Máme-li zvládnout současné výzvy, je třeba toto úsilí podpořit a zintenzivnit.

Evropská unie a její členské státy mohou ocelářskému průmyslu a dalším energeticky náročným odvětvím pomoci tím, že podpoří investice a vytvoří příznivé podnikatelské prostředí. K tomuto cíli přispívá nejen silný důraz, jež Komise klade na zaměstnanost a růst, ale i strategické iniciativy typu investiční plán, unie kapitálových trhů, strategie pro jednotný trh, strategie pro jednotný digitální trh, energetická unie či oběhové hospodářství. Pomoci může i řada evropských nástrojů financování, a to při zavádění potřebných reforem a zmírňování problémů, jež vznikají při nevyhnutelné transformaci průmyslu základních kovů. Využívány by měly být v co největší míře a urychleně.

A. ÚČINNÁ A ODPOVĚDNÁ OBCHODNÍ POLITIKA

Společně k silnější ochraně proti nekalým obchodním praktikám

Komise zavádí rekordní počet opatření na ochranu obchodu, jež mají kompenzovat škodlivé účinky dumpingu na evropské ocelářství. Efektivitu a účinnost těchto opatření však lze výrazně zvýšit, urychlit a dále vylepšit, pokud se úsilí Komise dostane podpory od členských států.

Stávající úsilí o posílení ochrany obchodu

Počet opatření na ochranu obchodu s výrobky z oceli dosáhl celkem 37, z nichž se šestnáct týkalo dovozu z Číny. Tempo přijímání těchto opatření zrychlilo z pěti v roce 2014 na sedm v roce 2015. Komise mobilizuje i doplňující nástroje, například zahajuje šetření, jestliže hrozí újma. Zajišťuje dále, aby se ocelářství dostalo skutečné úlevy ve výrazném předstihu předtím, než jsou uložena prozatímní opatření. Daří se to díky registracím dovozu ještě před přijetím prozatímních opatření. Jsou-li splněny příslušné právní podmínky, je Komise tímto způsobem schopna ukládat se zpětnou účinností konečná antidumpingová cla tři měsíce před tím, než jsou prozatímní opatření přijata.

³ COM(2013) 0407.

⁴ P8_TA(2015)0460/ A8-0309/2015.

Doplňující úsilí o zrychlení procesu

Komise bezprostředně využije dostupné možnosti, jak přijímání prozatímních opatření dále urychlit. Podle stávající praxe jsou například před přijetím těchto opatření nejprve konzultovány členské státy ve výboru. Je tedy dán prostor k širšímu využití písemných konzultací. V mimořádně naléhavých případech lze tato opatření uložit i po pouhém vyrozumění členských států. Komise rovněž zoptimalizuje své interní postupy, zpřísní postup při vyřizování žádostí o prodloužení lhůty k předložení odpovědi na dotazník a v rámci možností bude v zájmu zjednodušení slučovat slyšení do skupin. Celý proces by se tak mohl zkrátit nejméně o měsíc.

Modernizace nástrojů na ochranu obchodu

- Máme-li účinnost a efektivitu kroků EU dále zvýšit, musíme nástroje na ochranu obchodu zmodernizovat. Za tímto účelem Komise již před třemi lety předložila komplexní soubor opatření⁵. Evropský parlament přijal svou zprávu v prvním čtení. Členské státy však dosud brání tomu, aby v Radě projednávání tohoto souboru pokročilo. K tomu, podpořit rétoriku činy a zmíněný soubor modernizačních opatření urychleně přijmout, je nyní nejvyšší čas.
- Nedávné zkušenosti navíc ukazují, že je nutno zvážit i další reformy s přihlédnutím k interinstitucionální debatě a poslednímu vývoji. Například důvody, jež hovoří pro zrušení pravidla nižšího cla, by se měly použít i na ocelářský průmysl a obecněji na situace, kdy je trh země vývozu výrazně narušen. Ve spojitosti s výpočtem rozpětí újmy může být vhodné i lépe definovat cílový zisk, tak aby byla újma náležitě napravena.
- Přijmout je možno a nutno i další kroky, jež si žádají změnu základních nařízení⁶. Například by měly být upraveny dílčí lhůty, mj. k výběru vzorku zúčastněných stran či k reakci stran na předložení hlavních skutečností a argumentů. Výrazně zjednodušen by měl být i postup konzultace s členskými státy. Tímto způsobem by bylo možné urychlit celkový postup až o dva měsíce⁷.

⁵ Oproti jiným jurisdikcím jsou nástroje EU na ochranu obchodu založeny na zapojení členských států do hlavních fází šetření. Komise musí předtím, než uplatní pravidlo nižšího cla, provádět mimo jiné komplexní zkušební analýzu zájmu Unie a podrobný výpočet újmy. Podle uvedeného pravidla se výše antidumpingového cla rovná dumpingovému rozpětí, nebo rozpětí újmy, podle toho, která z těchto hodnot je nižší. Výsledkem jsou nižší cla. Toto pravidlo je podle antidumpingových předpisů EU povinné, zatímco podle pravidel WTO je pouze doporučeno. Obchodní partneři toto pravidlo ve srovnatelné situaci na rozdíl od EU neuplatňují.

⁶ V souladu s pokyny pro zlepšování právní úpravy, jež Komise předložila (SWD(2015) 111).

⁷ Dosažení tohoto cíle by Unii výrazně přiblížilo tempu, jakým jsou opatření na ochranu obchodu ukládána v jiných jurisdikcích, navzdory náročnějšímu a složitějšímu právnímu rámci. Podařit se to však může pouze za aktivní podpory členských států a průmyslu.

- Komise naléhavě vyzývá společné normotvůrce ke spolupráci a je připravena urychleně navrhnout výše uvedené doplňující reformní návrhy.

Vzhledem ke stávající situaci a k významu řešené problematiky Komise navrhne i systém předběžného dohledu nad výrobky z oceli. Opatření předběžného dohledu, s nimiž počítá ochranný nástroj EU, vycházejí z automatického systému dovozních licencí. Zavedena mohou být v případě, že s ohledem na trendy v dovozu hrozí výrobcům v Unii riziko újmy.

V neposlední řadě mohou zúčastněné strany přispět v rámci probíhající veřejné konzultace informacemi k některým prvkům systému EU na ochranu obchodu. S ohledem na blížící se ukončení platnosti některých ustanovení Protokolu o přistoupení Číny k WTO Komise analyzuje, zda by EU měla po prosinci 2016 změnit zacházení s Čínou při antidumpingových šetřeních, a pokud ano, jakým způsobem. Před přijetím stanoviska v této věci provádí Komise hloubkové posouzení dopadů a konzultuje se zúčastněnými stranami. Posouzení dopadů bude pečlivě analyzovat potenciální ekonomické a sociální důsledky případných změn v zacházení s Čínou, přičemž zvláštní pozornost bude věnovat pracovním místům a zohlední i rozdíly mezi členskými státy. Cílem této veřejné konzultace zahájené v únoru 2016 je shromáždit příspěvky zúčastněných stran k možnostem, které Komise uvedla. Komise si je vědoma toho, že žádné rozhodnutí v této souvislosti nelze přijmout bez delších přechodných období a významných zmírňujících opatření.

Řešení příčin celosvětové nadměrné kapacity

Nad rámec opatření, jež mají zmírnit dopady nadměrné kapacity ve světě, se Komise společně s hlavními partnery zabývá řešením příčin tohoto problému. Globální problém si žádá globální řešení.

V zájmu obnovy rovných podmínek spolupracuje Komise s hlavními partnery na půdě různých grémií:

- Na dvoustranné úrovni zavedla Komise schůzky kontaktní skupiny pro ocel, jichž se účastní zástupci Číny, Japonska, Indie, Ruska, Turecka a Spojených států. Se zástupci Japonska a Číny se schůzka této kontaktní skupiny uskutečnila ve dnech 8. a 10. března 2016. Komise při těchto příležitostech výslovně nadnesla téma nadměrné kapacity. Své schůzky s některými hlavními obchodními partnery v oblasti oceli, zejména s Čínou, Komise zintenzivní a bude je provádět častěji.
- Na mnohostranné úrovni se Komise aktivně angažuje ve výboru OECD pro ocel. V návaznosti na výhrady, jež na posledním zasedání výboru vyjádřily EU a stejně smýšlející země na adresu nadměrné kapacity zejména v Číně, uspořádá výbor sympóziu na vysoké úrovni, jež se bude věnovat problematice snižování nadměrné kapacity cestou strukturálního přizpůsobení.
- Na půdě WTO připomene EU Číně potřebu dodržovat závazky z členství WTO týkající se transparentnosti a oznamování subvencí. Toto téma aktivně nastolí při vzájemném přezkumu obchodní politiky Číny, jenž na půdě WTO proběhne v červnu 2016. Nyní Komise zkoumá systémy subvencí v Číně, mj. v sektoru ocelářství. K řešení otázky nadměrné kapacity použije všechny relevantní prostředky, jež má k dispozici, a nadnese toto téma v rámci skupiny G20.

- Třetí země Komise vyzývá, aby uplatňovaly vhodná politická opatření, která respektují stávající potřeby trhu. V rámci dohod o volném obchodu vyjednáává Komise pravidla pro chování státních podniků a subvence. Pozorně přitom sleduje oznamování subvencí v rámci WTO. Na dodržování disciplíny v otázce subvencí a státních podniků trvá Komise i při jednáních o investiční dohodě s Čínou. Pro ocelářství a další energeticky náročná odvětví je obzvláště zajímavý záměr sjednat v každé obchodní dohodě samostatnou kapitolu o energii a surovinách.

B. DNEŠNÍ INVESTICE DO MODERNIZOVANÉHO A UDRŽITELNÉHO OCELÁŘSTVÍ

Investice do budoucích řešení a technologií v zájmu větší konkurenceschopnosti

Ocelářství se potýká s dlouhodobými problémy, jež vyžadují průběžně investovat do nejnovějších technologií. Ocelářství na jeho modernizační cestě aktivně podporuje několik fondů EU, které mu investování zjednodušují a pomáhají vyvíjet a zavádět inovace. Tyto možnosti by měly být využívány v maximální možné míře.

Komise pracuje na tom, aby stávající možnosti financování účinně podpořily toto odvětví v jeho modernizačním úsilí.

- Evropský fond pro strategické investice (EFSI)⁸ pomáhá vnášet inovace i do ocelářství a za tímto účelem pokrývá u inovativních projektů vyšší rizika financování. EFSI poskytuje flexibilní podporu konkrétním projektům tím, že řeší selhání trhu či suboptimální investiční podmínky. Realizátorům projektů se při přípravě investic dostává pomoci i ze strany Evropského centra pro investiční poradenství, díky níž lze projekty zkvalitnit a přilákat investory. Pozornost investorů mohou podnikatelské projekty přitáhnout též pomocí Evropského portálu investičních projektů. Středně velkému italskému výrobcí oceli již pomáhá přilákat další investory první půjčka EIB v rámci EFSI v objemu 100 milionů EUR. Očekává se, že bude realizována investice v celkovém objemu 227 milionů EUR, jež této společnosti umožní modernizovat a optimalizovat své výrobky, procesy a environmentální výkonnost a udržet si vedoucí postavení ve své oblasti. S centrem pro poradenství již navázali kontakty i další průmysloví hráči. Příležitostí, jež tyto nové nástroje nabízejí, mohou dnes využít i jiní.
- Možnosti v rámci EFSI se doplňují s dalšími fondy EU, např. s programem Horizont 2020 či strukturálními fondy, a mohou a měly by být optimálně kombinovány. Z evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondů) bude 44 miliard EUR vyčleněno na priority vymezené ve strategiích výzkumu a inovací v oblasti inteligentní specializace. Podporu na modernizaci svého ocelářství zařadily mezi své priority regiony v České republice, na Slovensku, ve Španělsku, Finsku a Švédsku.

⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1017 ze dne 25. června 2015 o Evropském fondu pro strategické investice, Evropském centru pro investiční poradenství a Evropském portálu investičních projektů a o změně nařízení (EU) č. 1291/2013 a (EU) č. 1316/2013 – Evropský fond pro strategické investice (Úř. věst. L 169, 1.7.2015, s. 1).

Spolupráce mezi regiony, jejichž priority se týkají ocelářství, nabízí příležitost k výměně zkušeností získaných s politikami a novými technologiemi. Integrovaný strategický plán pro energetické technologie (plán SET), který Komise zahájila v říjnu 2015, pomáhá se zacílením stávající podpory výzkumu a inovací, jakož i politických opatření v oblasti energetické účinnosti, například cestou promyšlenějšího využívání finanční podpory a regulačních opatření.

- Program Horizont 2020 a ESI fondy pomáhají ocelářskému průmyslu spolu s výzkumnými ústavy a dalšími zúčastněnými stranami vyvinout základní technologie v oblasti účinného využívání zdrojů a energetické účinnosti v rámci celého hodnotového řetězce. Částkou přes 50 milionů EUR ročně podporuje modernizaci ocelářství i Výzkumný fond pro uhlí a ocel. Dobrými příklady jsou v tomto ohledu projekt technologie výroby oceli s ultranízkými emisemi CO₂ (ULCOS) a navazující projekty, jakož i projekty financované v rámci partnerství veřejného a soukromého sektoru SPIRE⁹.
- Prostřednictvím Evropského inovačního partnerství v oblasti surovin spolupracuje ocelářství s relevantními aktéry na úrovni EU, členských států i regionů s cílem urychlit inovace, jež zajišťují bezpečné a udržitelné dodávky primárních i druhotných surovin.

Investování do lidí

Při modernizaci evropského ocelářského průmyslu jde o investování do lidí a zvyšování počtu pracovních příležitostí.

Jakožto sociálně tržní ekonomika Evropa nemůže a ani nechce soutěžit na základě nízké mzdy nebo zhoršování pracovních podmínek a sociálních norem. Evropa musí soutěžit na bázi inovací, špičkových technologií, prvotřídní kvality a efektivity produkce. To vše vyžaduje lidi s vynikající kvalifikací. Vybudování, provoz a udržování moderního a konkurenceschopného ocelářského průmyslu je možné pouze s vyškolenými pracovními silami. Významným kladem průmyslu základních kovů v EU je, že chrání průmyslové know-how a kvalifikované pracovní síly, zejména pokud jde o mladé zaměstnance. Potřeba investovat do lidských zdrojů tedy bude ústředním tématem připravované Agendy pro nové dovednosti, z níž bude těžit široké spektrum hospodářských odvětví, včetně ocelářského průmyslu.

V některých případech mohou strukturální změny vést ke ztrátám pracovních míst. To má závažné sociální důsledky pro dotčené pracovníky, jejich rodiny a oblasti, v nichž žijí. Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EFG) může až do výše 60 % spolufinancovat celkové náklady na aktivní opatření na trhu práce, jejichž cílem je v případě, že došlo k rozsáhlému propouštění, pomoci pracovníkům najít nové zaměstnání. V celém odvětví výroby základních kovů již získalo pomoc z prostředků EGF přibližně 5 000 pracovníků, přičemž členské státy mají možnost požadovat od EU v této oblasti další pomoc.

⁹ Iniciativa pro udržitelnost zpracovatelských odvětví prostřednictvím hospodárného využívání zdrojů a energetické účinnosti (Sustainable Process Industry through Resource and Energy Efficiency).

V případě rozsáhlého přemísťování činností je důležité postižené pracovníky a místní ekonomiky provázet. EU za tímto účelem vytvořila nástroje na podporu zaměstnatelnosti pracovníků a ke zmírnění nepříznivých sociálních důsledků restrukturalizace. Rámec kvality EU pro předjímání změn a restrukturalizaci¹⁰ může přispět ke spolupráci společností, pracovníků a jejich zástupců, sociálních partnerů a celostátních a regionálních orgánů s cílem dosáhnout spravedlivého a sociálně odpovědného řízení změn a restrukturalizace. Komise zapojí sociální partnery prostřednictvím příslušných evropských výborů pro sociální dialog do koncepce a provádění nezbytných opatření, např. mapování potřeb v oblasti zaměstnanosti a dovedností, opatření na podporu vnitřní a vnější mobility.

K řešení problémů, zmírnění konfliktů a rozvíjení osvědčených postupů předvídání změn a řádné přípravy a řízení restrukturalizace je rovněž zásadní informování a konzultování zaměstnanců na úrovni podniků, a jedná-li se o nadnárodní otázky, na úrovni evropské. Z tohoto důvodu je důležité, aby členské státy a příslušné zúčastněné strany v plné míře prováděly a využívaly nástroje, které EU poskytuje¹¹, a čelily tak problémům ocelářského průmyslu.

EU je rovněž připravena podpořit šířeji pojaté úsilí členských států o uplatňování aktivní politiky na trhu práce, jejímž cílem je vybavit nezaměstnané dovednostmi a kvalifikacemi, které potřebují, aby se na trh práce vrátili. V roce 2015 předložila Komise návrh na zkvalitnění podpory poskytované dlouhodobě nezaměstnaným a zefektivnění aktivní politiky na trhu práce. Z Evropského sociálního fondu (ESF) bylo na opatření v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a celoživotního učení vyčleněno 27 miliard EUR. Do roku 2023 má prostředky z ESF využít více než 10 milionů nezaměstnaných a kvalifikaci by díky zásahu ESF mělo získat 2,9 milionu lidí. Pracovníci, jichž se dotkne restrukturalizace, by měli splňovat podmínky pro odborné vzdělávání, rekvalifikaci a zvyšování kvalifikace v rámci regionálních a vnitrostátních operačních programů financovaných z prostředků Evropského sociálního fondu. Investice do dovedností jsou navíc způsobilé k financování z prostředků Evropského fondu pro strategické investice.

Moderní politika v oblasti hospodářské soutěže pro silné evropské ocelářství

Politika v oblasti hospodářské soutěže je důležitým prvkem, jímž se podporuje dlouhodobá konkurenceschopnost evropských výrobců oceli. Komise vyzývá členské státy, aby co nejlépe využily modernizovaného rámce EU pro státní podporu tím, že přizpůsobí podporu vnitrostátní situaci, vnitrostátním prioritám a omezením, neboť to nový rámec umožňuje.

¹⁰ COM(2013) 882.

¹¹ Směrnice 2009/38/ES o zřízení evropské rady zaměstnanců nebo vytvoření postupu pro informování zaměstnanců a projednání se zaměstnanci v podnicích působících na úrovni Společenství a skupinách podniků působících na úrovni Společenství, směrnice 2002/14/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro informování zaměstnanců a projednávání se zaměstnanci v Evropském společenství, směrnice 2001/23/ES týkající se zachování práv zaměstnanců v případě převodů podniků, závodů nebo částí podniků nebo závodů, směrnice 98/59/ES ze dne 20. července 1998 o hromadném propouštění.

Aby Komise zajistila rovné podmínky pro evropské výrobce na mezinárodní úrovni, působí jak na multilaterální bázi v rámci OECD a WTO, tak na dvoustranné bázi prostřednictvím dohod o volném obchodu. Věnuje se tomu, aby se zvýšila transparentnost u všech dotací, zlepšil konzultační mechanismus a ukázněnost, pokud jde o zákaz neomezených záruk a podporu na restrukturalizaci neživotaschopných společností, což jsou druhy dotací, které hospodářskou soutěž narušují nejvíce. Zásadní význam má podpora tohoto přístupu ze strany Evropského parlamentu a Rady.

Pravidla EU pro státní podporu zamezují škodlivému soupeření o dotace v rámci vnitřního trhu a podporují spravedlivý přístup vůči efektivním výrobcům, kteří restrukturalizují své podniky z vlastních zdrojů. Pravidla pro státní podporu byla výrazně zmodernizována. Umožňují podporovat celosvětovou konkurenceschopnost efektivních a produktivních výrobců oceli. Členské státy by měly tohoto nového rámce na podporu ocelářského průmyslu co nejlépe využít. Zejména:

- by více podpory mohlo být věnováno přeshraničnímu průmyslovému výzkumu nebo technologickým projektům společného evropského zájmu,
- je podle pravidel pro státní podporu na V&V&I možná podpora z veřejných zdrojů, která ocelářskému průmyslu poskytuje pobídky k tomu, aby překonal vzdálenost, která ho dělí od obchodních partnerů v oblasti výdajů soukromého sektoru na investice. Některé tyto podpory se nemusí oznamovat Komisi. Komise je připravena pomáhat vnitrostátním orgánům s rychlou identifikací těchto podpůrných opatření,
- pokud jde o náklady na energii v energeticky náročných odvětvích, členské státy se vyzývají, aby vyrovnávaly nepřímé náklady na financování režimů podpory pro energii z obnovitelných zdrojů.

Pokyny pro systém obchodování s emisemi (ETS) umožňují členským státům za určitých podmínek kompenzovat vyšší náklady na elektrickou energii, s nimiž se potýkají některá energeticky náročná odvětví v důsledku pravidel ETS týkajících se výrobců elektřiny (nepřímé náklady ETS). Komise je rovněž připravena poskytnout na žádost jednotlivých společností další pokyny pro posuzování dlouhodobých smluv o dodávkách energie z hlediska hospodářské soutěže.

C. PROMĚNIT PROBLÉMY TÝKAJÍCÍ SE ZDROJŮ A ZMĚNY KLIMATU V PŘÍLEŽITOSTI

Konkurenceschopnější ceny energie v členských státech EU

Zásadně významné pro konkurenceschopný a udržitelný energeticky náročný průmysl je zvýšit úsilí při podpoře energetické účinnosti a konkurenceschopných cen energie.

Vzhledem k nedávnému poklesu cen energií by náklady na energii měly nyní představovat méně významnou část výrobních nákladů. Velkoobchodní ceny energií, které slouží jako indikátor cen energie placených energeticky náročnými odvětvími, jsou nyní na historicky nízké úrovni, jež je srovnatelná s nejnižšími úrovněmi dosaženými v posledním desetiletí nebo v důsledku hospodářské krize¹². Ceny se však v Evropě nadále liší, často v důsledku daní a poplatků, které jsou doménou členských států. Ačkoli ještě existují významné rozdíly v cenách energie mezi jednotlivými obchodními partnery, v uplynulých měsících se ceny vyvíjely příznivě, zejména co se týče USA. U mezinárodních cen energie došlo ke sblížení a cenové rozdíly se zřejmě vrací zpátky na úroveň před krizí¹³.

Ceny energií jsou však velmi nestabilní a mohly by opět stoupat. Aby se ceny udržely, musí Evropa ovládnout svou spotřebu energie mimo jiné tím, že bude podněcovat větší energetickou účinnost svého průmyslu a podporovat konkurenceschopné ceny energie a zároveň čerpat z potenciálu jednotného trhu a regionální spolupráce. Na podporu těchto cílů Komise v rámci energetické unie brzy předloží několik iniciativ, například návrhy týkající se koncepce trhu s elektřinou, správy a řízení, obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti. Zpráva o cenách energie a nákladech na ni, kterou Komise hodlá předložit v létě roku 2016, rovněž posoudí předvídatelnost cen elektřiny během období, v němž energeticky náročná odvětví realizují velké kapitálové investice do nízkouhlíkových technologií účinně využívajících zdroje, a dále přispěje ke zvýšení transparentnosti a porozumění nákladům na energie. Energetická účinnost je podporována z různých zdrojů financování EU, jako je Evropský fond pro strategické investice nebo evropské strukturální a investiční fondy. Například v období 2014–2020 budou strukturální a investiční fondy podporovat energetickou účinnost unijního průmyslu, výrobní procesy šetrné k životnímu prostředí a účinné využívání zdrojů částkou 5,7 miliardy EUR.

Revize systému obchodování s emisemi

Inovace mohou ocelářství pomoci, aby zůstalo konkurenceschopné a přizpůsobilo se nové realitě změny klimatu.

Nižší náklady spojené s emisemi uhlíku v důsledku méně ambiciózní politiky v oblasti změny klimatu dávají stále řadě výrobců z třetích zemí nespravedlivou konkurenční výhodu oproti jejich evropským soutěžitelům. Pařížská dohoda však změnila pravidla hry a vyslala jasný signál investorům, podnikům a tvůrcům politiky, že celosvětový přechod k čisté energii bude pokračovat i nadále. Přetrvává riziko konkurenčního znevýhodnění. Komise proto v návrhu

¹² Ceny zemního plynu jsou nyní nejnižší za posledních šest let (13 EUR/MWh). Ceny elektřiny po dosažení vrcholu v roce 2012 klesaly (66 EUR/MWh). Nyní jsou na nejnižší úrovni za dvanáct let (30 EUR/MWh). Ceny uhlí, které jsou pro ocelářský průmysl důležité, se během posledních několika let rovněž výrazně snížily, aby na začátku roku 2016 dosáhly úrovně o více než polovinu nižší než před pěti lety. Ceny ropy nedávno dosáhly své nejvyšší úrovně za posledních 12 let.

¹³ Oproti roku 2012 jsou ceny plynu v EU nyní dvakrát (2,1 krát v období leden – únor 2016), nikoli čtyřikrát vyšší než v USA. Ceny elektřiny v EU jsou v současnosti zhruba o 60 až 70 % vyšší než v USA, a nikoli dvakrát vyšší jako v roce 2012. Co se týče Japonska, ceny plynu jsou nyní o něco vyšší než ceny v EU (1,1 krát vyšší v roce 2016) a ceny elektřiny 1,8 krát vyšší než ceny v EU.

revize systému obchodování s emisemi¹⁴ navrhuje rozdělovat bezplatné povolenky tak, aby se energeticky náročným odvětvím, včetně ocelářství, dostalo patřičné podpory a aby se nadále oceňovaly subjekty s nejlepšími výsledky. Strategické rozhodnutí Evropské rady zachovat i po roce 2020 režim přidělování bezplatných povolenek a navrhovaná ustanovení týkající se úniku uhlíku vytváří v této chvíli vhodnou rovnováhu. Návrh je v současné době předmětem jednání v rámci řádného legislativního postupu a Komise vyzývá spolutvůrce právních předpisů, aby v řádném legislativním postupu pro přijetí reformovaného systému obchodování s emisemi co nejrychleji pokročili, a poskytne jim podle potřeby další informace.

S cílem podpořit investice do inovací, jako jsou technologické projekty zachycování a využívání uhlíku, se navrhuje vyhradit od roku 2021 za tímto účelem přibližně 400 milionů emisních povolenek. Kromě toho dalších 50 milionů nepřidělených povolenek z období 2013–2020 (které by jinak byly umístěny do rezervy tržní stability) bude vyčleněno, aby do roku 2021 mohl začít fungovat Fond inovací a mohly se financovat projekty na podporu zavádění nových průlomových technologií v průmyslu.

Uzavření kruhu: oběhové hospodářství

Recyklování surovin musí snižovat výrobní náklady a zmenšovat dopad na životní prostředí. Otevře nové oblasti podnikání, podpoří vývoj produktů a vytvoří pracovní místa.

Ocelový šrot se používá téměř v polovině stávající unijní prvovýroby oceli, což z EU dělá celosvětového favorita v oblasti recyklace oceli. Díky výrobě ze šrotu se výrobci stávají nezávislejšími na dovozu surovin. Vzhledem k tomu, že největší část nákladů na výrobu recyklované oceli tvoří výdaje výrobců na železný šrot, činí kvalitnější unijní trh s kovovým šrotem tuto výrobu konkurenceschopnější. Od svého přijetí v roce 2011 pomohla kritéria platná pro železný a ocelový šrot, která rozhodují o tom, kdy odpad přestává být odpadem, stimulovat vyšší poptávku po recyklované oceli.

V balíčku opatření týkajících se oběhového hospodářství Komise navrhla zvýšit míru recyklace odpadů, podpořit zavádění třídících systémů pro stavební a demoliční odpad a zlepšit fungování systémů rozšířené odpovědnosti výrobce. Komise vypracuje pokyny zaměřené na použití při demolicích a ulehčí přepravu odpadů mezi členskými státy. Tato opatření by měla vést k efektivnějším dodavatelským řetězcům a pomoci vytvořit skutečný jednotný trh s druhotnými surovinami.

Balíček opatření týkajících se oběhového hospodářství obsahuje navíc několik opatření, jejichž účelem je pobídnout inovativní průmyslové procesy. V rámci průmyslové symbiózy mohou být například odpad nebo vedlejší produkty z jednoho odvětví použity jako vstupy v dalším odvětví a zároveň vytvářet nové tržní příležitosti. Podporou těchto procesů přispěje balíček k efektivnějšímu využití surovin a energie v průmyslových procesech a ke zvýšení nákladové konkurenceschopnosti tím, že se usnadní zhodnocování vedlejších produktů, jako jsou ocelářské strusky, namísto zatížení vysokými náklady na likvidaci. Dalším příkladem

¹⁴ COM(2015) 337.

je použití obsahu odpadních plynů z vysokých pecí prostřednictvím zachycování a využívání uhlíku.

EU však také učinila významné kroky ke zvýšení transparentnosti na mezinárodních surovinových trzích a souvisejících trzích s deriváty, zejména v případě kritických surovin, u nichž existuje vysoké riziko nedostatečných dodávek.

3. ZÁVĚRY

Evropské ocelářství stojí před řadou vážných problémů, které způsobuje celosvětová nadměrná kapacita, dramatický nárůst celosvětového vývozu a bezprecedentní vlna nekalých obchodních praktik. Komise si je vědoma těchto problémů a přijala pohotová a rozhodná opatření v několika oblastech politiky. Přestože je úkolem samotného odvětví adaptovat se a inovovat, a tak těmto problémům čelit udržitelným způsobem, Evropská unie a její členské státy mohou toto úsilí podpořit tím, že zachovají rovné podmínky, podpoří investice, zejména do kvalifikované pracovní síly, a vytvoří příznivé podnikatelské prostředí. V této souvislosti má obzvláště velký význam zapojit a pravidelně konzultovat všechny zúčastněné strany strukturovaným způsobem, a to i na místní úrovni.

Komise odhodlaně vystupuje proti nekalým obchodním praktikám, jejichž příčinou je celosvětová nadbytečná kapacita. Kromě rekordního počtu aktuálně platných opatření na ochranu obchodu podnikne další kroky k urychlení přijetí těchto opatření. Ostatní legislativní orgány by měly bezodkladně přijmout návrh Komise týkající se modernizace ochrany obchodu. V zájmu dalšího zefektivnění těchto nástrojů budou navrženy další reformy. Komise má v úmyslu zavést systém předběžného dohledu nad výrobky z oceli. Toto další úsilí však může přinést úspěch pouze s podporou a za přispění členských států, dalších orgánů a institucí EU a odvětví samotného.

Dlouhodobé problémy ocelářského odvětví nezmizí. Řada investičních nástrojů a cílených politik v oblastech, jako je obchod, inovace, hospodářská soutěž nebo energetická unie, umožní ocelářskému průmyslu čelit konkurenci prostřednictvím inovací, účinného využívání zdrojů, modernizace a reform. Všechny tyto nástroje poskytované Evropskou unií musí být optimálně a rychle použity.

Závěrem lze uvést, že při modernizaci ocelářského průmyslu jde i o investování do lidí. Mnoho nástrojů v této oblasti leží v rukou členských států, avšak Unie poskytne značnou finanční a další podporu, mimo jiné prostřednictvím Evropského sociálního fondu, a bude-li zapotřebí rychle snížit počet zaměstnanců, prostřednictvím Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci, který podporuje rekvalifikaci propuštěných pracovníků. V připravované Agendě pro nové dovednosti bude Komise v úzké spolupráci s členskými státy a sociálními partnery usilovat o vybudování společného závazku investovat do lidí a jejich dovedností.

Současné problémy ocelářského průmyslu jsou závažné, avšak lze je překonat, budou-li všechny zúčastněné subjekty spolupracovat v duchu loajální spolupráce. Komise bude situaci ocelářského průmyslu pozorně sledovat, je připravena v případě nutnosti přijmout další opatření a vyzývá členské státy, aby si uvědomily naléhavost situace a podpořily společné evropské úsilí a iniciativy. Pokud chceme zachovat udržitelná pracovní místa a růst v Evropě, není času nazbyt.